

شاید شاخص ترین برنامه ادبی در ماه رمضان که با شعر و شاعری گره خورده است، باید دیدار شاعران بارهبر انقلاب دانست که هر سال هم‌زمان با سالروز ولادت امام حسن مجتبی^(ع) برگزار می‌شود. دیداری که پیشینه آن به سال‌های قبل از انقلاب برمی‌گردد، روزهایی که رهبر معظم انقلاب در محافل ادبی مشهد و تهران با حضور شعرای صاحب‌نام شرکت می‌کردند.

خبرهای تازه درباره بخش برنامه‌های ادبی در روزهای ماه مبارک رمضان می‌گوید قرار است برنامه‌ای با عنوان «سرزمین شعر» نیز در این ماه به خانه‌های مردم بیاید. آن‌گونه که خبرگزاری تسنیم نوشته است، دبیرعلمی جشنواره شعر فجر از بخش این برنامه از اول ماه رمضان از شبکه ۴ سیما خبر داده است. برنامه‌ای که قرار است در آن، شاعران به رقابت شعری با یکدیگر بپردازند. علیرضا قزوئه در این باره گفته است: مادر این دوره جشنواره شعر مردم این برنامه را طراحی کردیم که قرار است در شب‌های ماه مبارک رمضان، ساعت ۲۲:۲۰ از شبکه ۴ سیماپخش شود. استودیو ضبط این برنامه در سالن چهل سرادر ضلع جنوبی مصلی و دکور نیز طراحی شده است.

- چهره‌های صاحب‌نام مشهدی در «سرزمین شعر»

به گفته قزوئه این برنامه قرار است از شبکه‌های استانی نیز پخش شود و در فهرست اسامی داروان و سرگروه‌های آن نام چند چهره سرشناس خراسانی نیز به چشم می‌خورد. ناصر فیض، محمد مهدی سیار، محمدکاظم کاظمی، علی محمد مودب و علیرضا قزوئه داوری مسابقه را به عهده دارند و مصطفی محدثی خراسانی، محمود اکرامی‌فر، عبدالجبار کاکایی، نغمه مستشارنظامی، علی داوودی، محمود حبیبی‌کسی و سعید بیابانکی نیز جزو سرگروه‌های این برنامه هستند.

بترین زمان خواندن این ۲ کتاب، ماه مبارک رمضان است

به جان می‌خوانمت

«به جان می‌خوانمت» و «حاء. سین. نون» نوشته سید علی شجاعی، کتاب‌هایی مناسب ماه رمضان هستند که به تازگی بازنشر شده‌اند. کتاب «به جان می‌خوانمت» که چاپ دوم آن از سوی نشر نیستان منتشر شده ترجمه دعای روزهای ماه رمضان است. «سی روز... سی نیایش... خدای من و پروردگار من! در این ماه و به این رمضان، به هر روزش و به هر آن ولحظه‌اش... به جان می‌خوانمت».

آن‌گونه که خبرگزاری ایسنا نوشته، در معرفی ناشر از کتاب دیگر چنین آمده است: کتاب دیگر سید علی شجاعی به مناسبت ماه مبارک رمضان «حاء. سین. نون»، رمانی است که به وسیله نشر نیستان به چاپ سیزدهم رسیده است. این رمان، روایتی است از زندگانی امام حسن مجتبی^(ع). در بستر زمانی شهادت حضرت امیر و آغاز خلافت امام تا شهادت ایشان، با محوریت و موضوع صلح. شجاعی در این رمان با رفت و برگشت‌های راوی میان دو جبهه امام و معاویه و بازسازی و بازیابی اهداف و افکار و شخصیت معاویه، تصویری جدید از صلح امام به مخاطب ارائه می‌دهد. نویسنده در آغاز کتاب آورده است: و خداوند را آیه‌ای است، که نازل شده به آغوش پیامبر، «حاء. سین. نون». دَکْرَ رَحْمَتِ رَبِّکَ عِبْدَهُ مُجْتَبِی... با تأکید بر رازورangi شخصیت حضرت و رفتارشان در برابر مکر معاویه، تلاش می‌کند تا کمی از اسرار نهان انتخاب‌های امام را برای خواننده تصویر کند.

زین قنبر

علیرضا حیدری |مدرس ویراستاری

- **ناوبراسته ✕**
- **بنابر این ادعا فرد مذکور باید خودش این موضوع را تأیید کند.**
- **وبراسته ✓**
- **بنابر این ادعا فرد مذکور باید خودش این موضوع را تأیید کند.**
- **نکته**
- «مزبور» در عربی اسم‌مفعول است از مصدر زَبَرَ به معنی نوشتن؛ بنابراین، مزبور یعنی نوشته‌شده.
- «فردِ مزبور» یعنی فردی که نامش در بالا نوشته‌شده‌است.
- واژهٔ زبور، به معنی کتاب، نیز از همین ریشه‌است.
- «مذکور» یعنی ذکر شده‌نام‌برده.
- بعضی‌ها زان ترکیب مذکور و مزبور، «مذبور» را می‌سازند که غلط است.

#زین-قنبرپرسی

شهریار

شهریار
شماره ۱۳۳
۲۲ اسفند ۱۳۹۲
۱۳۹۳
۱۳۹۳

۱۰

فرهنگ و ادبیات

گزارشی از پنجمین همایش روحانیت و رسانه در مشهد

نقش حوزه علمیه در سیاست‌گذاری فرهنگی

ریحانه موسوی

عرصه فضای مجازی در کشور دوساحت جدی دارد. یکی ساحت حکمرانی و سیاست‌گذاری که سیاست‌های آن به وسیله ساختار رسمی حاکمیت اعمال و اجرا می‌شود و دوم عموم مردم و کاربران فضای مجازی. آنچه به‌سادگی قابل فهم و مشاهده است، این است که حاکمیت براساس نیازها و اقتضائات و برنامه‌های خود، تصمیماتی را اتخاذ می‌کند و از سوی دیگر، مردم نیز براساس سلايق و معیارهای خود، روشی مستقل و منحصر به خود را در پیش گرفته‌اند.

در این بین، ممکن است سیاست‌ها و برنامه‌های اعمالی حاکمیت در برخی موارد موردنیاز یا پسند مردم قرارگیرد، اما آمارها و مشاهدات عینی نشان می‌دهد بخش درخور توجهی از زیست مردم در فضای مجازی متفاوت با نظر رسمی اتخاذشده است. استفاده بسیار گسترده از برخی شبکه‌های اجتماعی فیلترشده یا رمزارها شاهد این مدعاست. از سوی دیگر، برخی از علما و استادان و پژوهشگران براساس نیازهای جامعه امروزی در موضوع فضای مجازی در قالب برگزاری دروس خارج، نشست‌های تخصصی و پژوهش‌های علمی تلاش می‌کنند نسبت فقه و دین با این عرصه را مشخص کنند.

پنجمین همایش روحانیت و رسانه، با بررسی نقش حوزه‌های علمیه در چرخه حکمرانی فرهنگی و با محوریت سیاست‌گذاری رسانه‌ای، عصر دیروز با حضور حجت الاسلام علی نهاوندی، مدیر گروه فقه ارتباطات، هنر و رسانه مرکز فقهی ائمه اطهار^(ع) و حسن بنیانیان، رئیس سابق حوزه هنری انقلاب اسلامی در دفتر تبلیغات اسلامی استان، برگزار شد و به به مواردی که در چند سطر بالا اشاره شد، پرداخته شد.

- بهره‌گیری از رسانه‌های مجازی، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر

حسن بنیانیان، رئیس سابق حوزه هنری انقلاب اسلامی، در این همایش با بیان اینکه گسترش و بهره‌گیری از رسانه‌های مجازی ضروری و اجتناب‌ناپذیر است، گفت: ما باید به سرعت عقب‌افتادگی‌های خود را در دسترسی به فرصت‌های فضای مجازی جبران کنیم. برای حفظ فرهنگ اصیل اسلامی و حفظ هویت اسلامی ایرانی، چاره‌ای جز طراحی یک نظام مدیریتی برای بهره‌گیری از فضای مجازی نیست که به این منظور، مدیریت شناخت مسائل و موانع شکل‌گیری فرهنگی در شرایط امروز ضروری است. برای تقویت حوزه‌های علمیه و روحانیون که یکر نگاه راهبردی و آرمان‌گرایانه و واقعیت‌شناس لازم است. اگر حوزه‌های علمیه با سرعت تحول پیدا نکنند آرام‌آرام نقش آن‌ها در نظام تصمیم‌گیری روزمره و

بلندمدت مردم کاهش می‌یابد.

او همچنین حکمرانی تربیتی و فرهنگی، رسانه‌های حضوری و مجازی و حوزه‌های علمیه و روحانیون را سه ضلع مرتبط با یکدیگر قلمداد کرد و افزود: ما باید با تقویت رسانه‌های اصیل دینی خود به سراغ فضای مجازی برویم، در غیر این صورت در فضای مجازی حتماً بازنده خواهیم بود.

- باید بیشتر اقدامات جامعه را از رهگذر کارهای فرهنگی دنبال کنیم
- بنیانیان در بخش دیگری از صحبت‌های خود گفت: محیط‌های تربیتی فرهنگ‌ساز ما خانواده و نظام‌های فرهنگی و آموزشی رسمی است. حکمرانی فرایند قاعده‌گذاری، اجرا، بررسی و نظارت است. نهاد حکمرانی را معمولاً در قانون‌گذاری و ضابطه‌گذاری تلقی می‌کنند و بخش بزرگی از تعریف حکمرانی در دین ما، رسالت فرهنگی و تربیتی آن است.

او اضافه کرد: اگر ما بتوانیم علایق درونی انسان‌ها را به حرکت در بیاوریم و آن علایق مبتنی بر باور قلبی باشد و آن باور قلبی مبتنی بر آگاهی، رفتار و مدیریت فرهنگی اتفاق می‌افتد. پیامبران، ائمه و علما نیز در رفتارهای خود این‌گونه عمل می‌کردند. بنیانیان تصریح کرد، وقتی قانون با مجازات‌های مالی اجرا شود، هیچ‌کدام از متون فرهنگی عملی نخواهد شد و باعث ضعیف شدن تربیت و فرهنگ‌سازی می‌شود. ما باید بیشتر اقدامات جامعه را از رهگذر کارهای فرهنگی دنبال کنیم. آنجا که به قانون نیاز داریم برای آن نیز کار فرهنگی انجام دهیم، تا مردم متقاعد شوند که قانون خوب است.

- باید یک بازسازی اساسی در حوزه‌های علمیه انجام شود

او داشتن رویکرد تربیتی فرهنگی را لازمه مردم‌سالاری دانست و اظهار کرد: باید یک بازسازی اساسی در حوزه‌های علمیه انجام شود، که بخشی از آن بازسازی استفاده از رسانه‌های مدرن است. ما ناچاریم در ادامه انقلاب اسلامی، به مقوله فرهنگ و هنر وفراطر آن چیزی که تاکنون به آن پرداخته‌ایم بپردازیم.

رئیس سابق حوزه هنری انقلاب اسلامی، براین باور است که در جامعه اسلامی، نظام تحولات فرهنگی نقش حیاتی برای ماندگاری نظام جمهوری اسلامی ایران دارد. تا به سمت انسجام حرکت کنیم و جلوی نظام فرهنگی وارداتی را بگیریم. او ادامه داد، اگر این اتفاق رخ ندهد به تدریج نظام وارداتی از طریق رسانه‌های مدرن و انتقال علوم انسانی غربی وارد جامعه می‌شود. در این صورت ما ابتدا دچار بحران سیاسی می‌شویم که عاظم آن نیز ظاهر شده است.

بنیانیان در پایان بیان کرد: اگر ما مردم‌سالاری دینی را سامان دهی کنیم، ولی فقیه ناچار است انتظارات خود را مبتنی بر اندیشه اسلامی به قوای خود

منتقل کند. قوا نیز مبانی اسلامی را در سیاست‌ها و راهبردها اجرا کنند. لازمه این موضوع این است که خواست مردم اجرای احکام اسلامی باشد.

- فقه، یکی از مظلوم‌ترین دانش‌های روز جامعه

حجت‌الاسلام والمسلمین علی نهاوندی، مدیر گروه فقه و ارتباطات هنر و رسانه مرکز فقهی ائمه اطهار^(ع) نیز در این همایش بیان کرد: حقیقت فقه، برنامه‌زندگی‌مادی و معنوی انسان و اداره زندگی بشر در تمام ابعاد و دانش کشف و مبیین شریعت است. او افزود، وقتی از حکمرانی صحبت می‌کنیم منظورمان با حکومت‌داری و سیاست‌ورزی متفاوت است. اعمال قدرت سیاسی اعم از حاکمیت است. در تعریف سازمان ملل سه عنصر قواعد، مشارکت و مشروعیت را برای حاکمیت بیان می‌کنند.

نهاوندی بیان کرد: یکی از مظلوم‌ترین دانش‌های روز جامعه ما فقه است. زیرا نوع نگرش به آن حداقلی است و گاهی اوقات تلقی درستی از آن نمی‌شود. فقه یعنی توسط یک ملکه اجتماع دستور خداوند تبارک و تعالی را در عصر غیبت برای مردم تبیین و تحلیل کنیم. او نهاد روحانیت را ارگان رسمی تبیین، تحلیل و تشریح خاص الهی قلمداد کرد و افزود، رسالت حوزه‌های علمیه و روحانیت اقامه دین است. و علاوه بر کارکردهای دینی، تربیتی، اخلاقی و اجتماعی، از ابتدای انقلاب تاکنون در حکمرانی حضور داشته است.

- اهمیت رسانه در دنیای پیشرفته

نهاوندی که پانزده جلد کتاب در حوزه فقه، رسانه و ارتباطات به رشته تحریر درآورده است، تصریح کرد: در ۱۰ سال

آینده که همه اضلاع متاورس شکل بگیرد، رنسانسی جهانی حاصل خواهد شد و پیشران‌هایی که کارکرد هنری و رسانه‌ای دارد و هوش مصنوعی را به خدمت می‌گیرد، قاعده‌های حکمرانی و حکم‌ورزی را تغییر می‌دهد. اهمیت رسانه در حکمرانی به این دلیل است که با پیشرفت دنیای امروز، تنها ابزار انتقال پیام و هدایت افکار عمومی نیست، بلکه مجری حکمرانی بوده و راهبری می‌کند. رسانه هوشمندانه بر دولت، حکومت و حکمرانی نظارت می‌کند تا از خودکامگی و نادیده گرفتن حقوق مردم جلوگیری کند.

- با داشتن سپهر رسانه می‌توان حکمرانی مؤثر انجام داد

نهاوندی با بیان اینکه امروزه رسانه‌ها گفتمان‌سازی و جریان‌سازی می‌کنند و در حال فراهم‌سازی زیست‌بوم حیات فرهنگی هستند گفت: رسانه‌ها کانون تأثیرگذار و نامسفر تنفس جامعه جوان و نوجوان امروز ماست. او با اشاره به اینکه ما در نظام روحانیت، دستورات نظام‌ساز و هنجارساز دین را استنباط می‌کنیم، ابزار کرد: نهاد رسانه نیز به عنوان دستگاه ترویجی، در حوزه جریان‌سازی حکمرانی قرار دارد. امروز با داشتن سپهر رسانه گسترده برای جبهه انقلابی، توحدی و اسلامی، می‌توانیم در بسترهای حکمرانی مؤثر باشیم. در جامعه سه دیدگاه در جهت‌گیری حکمرانی وجود دارد: دیدگاه اول می‌گوید حکمرانی مدیریت علمی است. دوم اینکه فقه تمام ابعاد حکمرانی از جمله سیاست‌گذاری، تصدی‌گری، تبیین‌فرم، محتوا و پیام، مهندسی و زیرساخت‌های فنی را شامل می‌شود. سوم، حوزه باید در سطح سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری مداخله کند، که امری مهم است و ما

عکس: انور محمد منیر/شهریار

نظام توحیدی را با این منشأ قبول کردیم.

- محدوده و قلمرو نظام ارتباطی فراگیر ما باید مشخص شود

حجت‌الاسلام والمسلمین نهاوندی در بخش دیگری از صحبت‌هایش گفت: نتیجه نظام حاکمیت فقه، باید اعمال و اجرای آن در ابعاد مختلف باشد. فروش مداخله نیز متفاوت است، که یکی از آن‌ها اصل مشروعیت حکمرانی رسانه است که مبتنی بر حکمرانی نظام امت و امام است، نه نظام دولت و مردم که به سازوکار نیاز دارد. دولت و ملت با امامت و امت دو جهت‌گیری دارد و در حوزه رسانه کارکردهای آن تغییر می‌کند. مداخله دیگر فقه در تنظیم‌گری است. در حوزه تولید، توزیع و مصرف اقدامات بسیار دقیقی اتفاق می‌افتد. مداخله فقه در الگو و مدل رسانه است، یعنی در میدان عمل ارتباطات‌ساز و کارهای اجرایی، ابزارهای مشارکت و اقتاع در اینجا خود را نشان می‌دهد.

او اذعان کرد: ایالات متحده آمریکا بر اساس الگوی آزاد، رسانه خود را سیاست‌گذاری می‌کند و در نظام مشارکتی اروپا براساس حریم خصوصی حقوق بشر مورد تأیید خود آن را دنبال می‌کنند. اما ما به سمت الگوی فضای مجازی بومی می‌رویم. زیرا تلاش این کشورها این است تا زیرساخت‌های ارتباطی خود را دنبال کنند و اقتدار سایبری را افزایش دهند. حجت‌الاسلام نهاوندی در پایان گفت: اگر ما به ضرورت حضور فقه در حکمرانی اعتقاد پیدا کردیم، به این دلیل است که معتقد به شریعت هستیم. شریعت حکم خداوند است و باید احکام دین را جاری کند. محدوده و قلمرو نظام ارتباطی فراگیر ما باید مشخص شود.

معرفی مجموعه داستان طنز «وای! دَدَم وای!»

فرستی برای خندیدن

می‌شوند، «طرز کار این صندوق این طوره که من به رمان می‌ندارم نوش، بعد درش می‌بندم و سه تا ضربه می‌زنم به در، اون وقت تو می‌ری توی کتاب (ص ۱۳۲) [...] می‌تونی با هر زنی که بزرگ‌ترین نویسنده‌گان دنیا خلق کردن آشنا بشی. هر زنی که توی خیالت بوده. [...] هر وقت هم دلتو زد، کافیه داد بکشی، در چشم به هم زدن برت می‌گردونم همین جا(ص ۲۴)». کوگلماس، پس از درکردن چند پیشنهاد شعبده‌باز (شخصیت‌های زن موجود در آثار شکسپیر، فاکتر، هائورن و تولستوی) تصمیم می‌گیرد که به سراغ «اما بوواری» برود. پرسکی یک جلد رمان گوستاو فلوبر را می‌اندازد داخل صندوقی که کوگلماس درون آن است. پس از زن سه ضربه، شعبده‌باز در صندوق را باز می‌کند: «کوگلماس غییش زده بود، اما در همان لحظه از توی خانه‌اِما بوواری سردآورده بود. اما پشت به او ایستاده بود و داشت پارچه‌ای نخ‌ری را تا می‌کرد. [...] با همان انگلیسی روانی صحبت می‌کرد که در ترجمه کتاب آمده بود (ص ۳۵)». بهتر است ادامه این ماجرای بامزه را خودتان پی‌بگیرید. در پایان، اشاره به تکه‌ای درباره زبان به‌کاررفته در ترجمه داستان‌ها خالی از لطف نیست. مترجم محترم در مقدمه اش بر پیشانی کتاب، ضمن معرفی گذرای نویسندگان داستان‌ها ارائه تحلیل مختصری از هر داستان که انصافاً راهگشاست، چنین آورده است: «در این داستان‌ها زبان عمدا و آشکارا کارکردی شوخ طبعانه دارد. یعنی

آلمانی و تاگور هندی گرفته است تا نویسندگان کمترشناخته شده ای (البته برای خوانندگان فارسی‌زبان) مانند ووده‌وس بریتانیایی (۱۸۸۱، ۱۹۷۵) که «می‌گویند هیچ طنزنویسی در جهان، آثارش به اندازه آثار ووده‌وس خواننده نداشته است (ص ۱۲)» و دوروتی پارکر آمریکایی که عنوان کتاب برگرفته از داستانی به قلم اوست. افزون بر تنوع نویسندگان، موضوع‌ها و شخصیت‌های داستان‌ها نیز متنوع‌اند: از داستان مردی که پیش از این افسر پلیس بوده و حالا مجبور است به دلیل بییکاری، در ستون مشاوره یک روزنامه، با نامی مستعار و زنانه به سؤالات و نامه‌های بانوان پاسخ دهد (داستان «سنگ صبور» از فوئیسکای برزیلی) گرفته است تا داستان یک کارمند ساده و پایبندی افراطی و بیمارگونه او به ضوابط بوروکراتیک (داستان «خوک خوک است» از باتلر آمریکایی).

در ادامه، ضمن پرداختن به یکی از داستان‌های کتاب، به تکه‌ای درباره ترجمه داستان‌ها اشاره خواهیم کرد. داستان درخشان «ماجرای کوگلماس»، نوشته وودی آلن که ایده اساسی آن یادآور فیلم معروف «نیمه شب در پاریس» به‌کارگردانی خود اوست، ماجرای یک استاد میان سال دانشگاه با آمریکا با نام «کوگلماس» است که از ازدواج دومش نیز رضایتی ندارد و در جست وجوی عشقی هیجان‌انگیز و تازه است. در این میان، او با شعبده‌بازی با نام «پرسکی» آشنا می‌شود که می‌تواند با استفاده از جعبه‌ای جادویی، کار خارق‌العاده‌ای انجام دهد. کوگلماس به سراغ شعبده‌باز می‌رود و متوجه می‌شود که باید داخل جعبه برود. او از زبان پرسکی چنین

«طنز» یکی از گونه‌ها یا همان ژانرهای مهم ادبی است که تاکنون در قالب‌های گوناگونی چون طنز داستانی، طنز غیرداستانی، طنز مطبوعاتی، شعر طنز، طنز سیاه و... سبب خلق آثار ماندگاری در نقاط مختلف جهان شده است. در این میان، داستان کوتاه طنز یکی از گونه‌های خواندنی و پرمخاطب ادبی است که می‌توان

آن را در یک نشست و در مدتی کوتاه خواند و از آن طرف، ضمن لذت بردن از فضای شوخ و شنگ داستان و شخصیت‌های معمولاً بامزه آن، درگیر زبان شوخ و همچنین، نقد و طعن‌های اجتماعی و گاه فردی داستان نیز شد. با وجود این ویژگی‌های جذاب، به مجموعه داستان‌های طنز خارجی و ترجمه آن‌ها به زبان فارسی که اتفاقاً سنت جافاده‌ای در زمینه طنزنویسی دارد (با آثار بزرگانی چون عبید زاکانی، سعدی و در سال‌های اخیر، ایرج پزشک‌زاد و کیومرث صابری قومنی) کمتر پرداخته شده است. کتابی که امروز به معرفی آن می‌پردازیم، تلاش می‌کند جای خالی این گونه ادبی را در حوزه ادبیات ترجمه شده با گزینش و ترجمه داستان‌هایی که بسیاری از آن‌ها را می‌توان داستان‌های کلاسیک طنز نامید، پر کند.

این کتاب مجموعه‌ای است شامل بیست داستان کوتاه طنز از شانزده نویسنده معروف قرن بیستم و اواخر قرن نوزدهم؛ از نویسندگان سرشناس و برنده جایزه ادبی نوبل، مانند هاینریش بل

احمد فراهانی
فصل فرهنگی

سه‌شنبه‌ها
با کتاب

وای! دَدَم وای!

نویسندگان: وودی آلن، هاینریش بل، گراهام گرین و دیگران
مترجم: علی خزاعی‌فر
انتشارات، نیلوفر، ۱۴۰۲

۲۳۱ صفحه، ۱۶۵ هزار تومان